

EPIFYTEN IN HET ALNION GLUTINOSAE VAN DE WEERRIBBEN

door Henk Greven

In het voorjaar van 1972 bezocht de Bryologische en Lichenologische Werkgroep de Weerribben te Kalenberg. Geert van Wirdum, die al enige jaren in dit gebied onderzoek verrichtte, leidde het weekend en een ieder die erbij was, herinnert zich nog de kou, de regen en de gebeurtenissen.

In 1983 verscheen een speciaal Weerribben-nummer van Buxbaumia met een sociaal verslag van Huub van Melick en een gedegen bryologisch verslag van van Wirdum. Ruim 1000 veldnotities waren door hem verwerkt en later nog eens 532 bryologische "huiswerknnotities".

Het Weerribben-nummer bevat een lijst van "alle" waargenomen bryofyten van het thans nationale park De Weerribben. Tevens werden er bij een aantal soorten bryo-ecologische opmerkingen geplaatst.

Bij het herlezen van deze special kreeg ik de indruk, dat de epifyten van dit gebied niet geheel en al tot hun recht waren gekomen, reden waarom ik pinksterdagen 1988 een inventarisatie heb verricht van een perceel elzen-wilgenbos aan de Hogeweg te Kalenberg.

Dit elzen-wilgenbos leverde zoveel "nieuwe" soorten voor dit gebied op, dat ik dacht dat het interessant zou zijn voor de leden van onze werkgroep om hiervan kennis te kunnen nemen.

In de volgende lijst heb ik achter de soortnaam de letter z : (1-2 vondsten), m : (3-5 vondsten) of v : (meer dan 5 vondsten) vermeld. De soorten waar een + is vermeld, staan niet vermeld in het Weerribben-nummer en kunnen als een aanvulling voor dit gebied worden beschouwd.

Van deze 41 soorten zijn 40 soorten epifytisch op dood of levend wilgehout aangetroffen in een betrekkelijk klein gebied van ca. 2 ha, gelegen aan de overzijde van Hogeweg 20. Alleen Leskea polycarpa groeit op een oude vlier naast het huisje op no. 20.

	<i>Amblystegium riparium</i>	c.sp.	M
	<i>Amblystegium serpens</i>	c.sp.	V
	<i>Amblystegium varium</i>		Z
	<i>Aulacomnium androgynum</i>		V
	<i>Aulacomnium palustre</i>		Z
+	<i>Brachythecium reflexum</i>	c. sp.	M
	<i>Brachythecium rutabulum</i>	c. sp.	V
+	<i>Brachythecium salebrosum</i>	c. sp.	M
+	<i>Brachythecium velutinum</i>	c. sp.	M
	<i>Bryum capillare</i>		Z
	<i>Calliergonella cuspidata</i>		Z
	<i>Campylopus flexuosus</i>		M
	<i>Campylopus introflexus</i>		Z
	<i>Campylopus pyriformis</i>	c. sp.	M
	<i>Cephalozia bicuspidata</i>		Z
	<i>Ceratodon purpureus</i>	c. sp.	M
	<i>Dicranella heteromalla</i>	c. sp.	M
	<i>Dicranoweissia cirrata</i>	c. sp.	V
	<i>Dicranum bonjeanii</i>		M
+	<i>Dicranum fuscescens</i>		Z
	<i>Dicranum scoparium</i>		V
	<i>Drepanocladus uncinatus</i>		Z
	<i>Eurhynchium praelongum</i>	c. sp.	V
	<i>Eurhynchium striatum</i>		M
+	<i>Herzogiella seligeri</i>	c. sp.	Z
+	<i>Homolathecium sericeum</i>		Z
	<i>Hylocomium splendens</i>		Z
	<i>Hypnum cupressiforme</i>	c. sp.	V
+	<i>Isoethecium myosuroides</i>		Z
+	<i>Leskea polycarpa</i>	c. sp.	Z
	<i>Lophocolea heterophylla</i>		M
	<i>Mnium hornum</i>	c. sp.	V
	<i>Orthodontium lineare</i>	c. sp.	V
	<i>Orthotrichum affine</i>	c.sp.	M
	<i>Orthotrichum diaphanum</i>	c. sp.	M
	<i>Orthotrichum pulchellum</i>	c. sp.	Z
	<i>Pohlia nutans</i>	c. sp.	V
	<i>Polytrichum longisetum</i>		M
	<i>Polytrichum commune</i>		Z
+	<i>Tétraphis pellucida</i>	c. sp.	M
+	<i>Ulota bruchii</i>	c.sp.	M

Evenals van Wirdum, een opmerking bij enkele soorten:

Brachythecium reflexum

Deze neofyt heeft, zoals ik dat recent meer heb aangetroffen, een buitenzijde van het gebied gekoloniseerd. Daar waren enkele wilgen over vele vierkante decimeters met een dicht matje overtrokken.

Aulacomnium palustre

Deze soort komt niet vaak als epifyt voor en het is een bijzondere ervaring om dit mos op hout aan te treffen.

Amblystegium riparium

Op tal van plaatsen vormt deze soort een goudglanzend matje, tot op 2m. hoogte. De habitus doet dan sprekend denken aan een Drepanocladus met glimmende, bijna sikkelvormig gebogen bladeren.

Dicranum fuscescens

Deze zeldzame soort werd een keer op lage hoogte op een dode wilgentak aangetroffen.

Drepanocladus uncinatus

Een keer aangetroffen en wel de ongeplooid, kleine, bijna Ctenidium-achtige vorm door Dixon var. plumulosum Schimp. genoemd en afgebeeld op bladzijde 434 van de Mossenatlas.

Hylocomium splendens

Deze soort, die sterk is achteruitgegaan, werd aangetroffen met enkele etages uitstekend boven een dicht Mnium hornum pakket, op dood hout. De blaadjes waren op vele plaatsen met blauw/zwarte algenkolonies bedekt en weinig vitaal.

Orthotrichum pulchellum

Twee vondsten van mooie, kleine, kroesbladige polletjes, volop met kapsels, die kenmerkend gegroefd, -strogeel waren, met sterk omgeslagen, fel oranje, dubbele peristoomtanden.

Tenslotte nog een drietal terrestrische aanwinsten:

Ptilium crista-castrensis langs het natuurpad Venebosch.

Eurhynchium speciosum in de rietkraag langs een weer achter

Hogeweg no. 20.

Fossombronja spec. langs het wandelpad in de Woldakkers.